

Донцук Анастасія, Однолько Вікторія

АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Харчова промисловість України є однією з найбільш успішних і привабливих галузей національної економіки. За даними Державної служби статистики України частка виробленої продукції харчової промисловості в загальному обсязі продуктів промисловості за підсумками 2016 року складає 18,3% , а за підсумками 2017 року – 17,7%. Однією з найбільш розвинених галузей харчової промисловості є виробництво кондитерських виробів. Частка реалізованих готових виробів кондитерської галузі в харчовій промисловості за підсумками 2016 року складає 13,0%, а за підсумками 2017 року – 12,7%. В останні роки кондитерський ринок в Україні потерпів змін, спричинених економічною кризою, зменшенням купівельної спроможності населення, підвищенням цін на товари та складною ситуацією на сході України. Однак даний ринок має потужний потенціал, тому є актуальною темою для дослідження. Ринок кондитерських виробів України досить стрімко розвивається: нарощуються обсяги виробництва, а головне, споживачі потребують нових видів кондитерських виробів, на що галузь, аби не втрачати доходи, має швидко реагувати розширенням асортименту, не припиняючи виробництво традиційної продукції.

Розглянуто ринок кондитерських виробів України, його особливості. Виявлено провідних виробників кондитерської продукції та долю ринку, яку вони займають. Визначено основні проблеми кондитерської галузі України, а також можливі шляхи їх вирішення. Проаналізовано динаміку випуску кондитерської продукції, експорт та імпорт українських кондитерських виробів. Виявлено вподобання споживачів.

Ключові слова: кондитерські вироби, харчова промисловість, ринок, кон'юнктура, експорт, імпорт, потенціал.

АНАЛИЗ РЫНКА КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Пищевая промышленность Украины является одной из наиболее успешных и привлекательных отраслей национальной экономики. По данным Государственной службы статистики Украины доля продукции пищевой промышленности в общем объеме продуктов промышленности по итогам 2016 года составляет 18,3%, а по итогам 2017 – 17,7%. Одной из наиболее развитых отраслей пищевой промышленности является производство кондитерских изделий. Доля реализованных готовых изделий кондитерской отрасли в пищевой промышленности по итогам 2016 года составляет 13,0%, а по итогам 2017 года – 12,7%. В последние годы кондитерский рынок в Украине потерпел изменений, вызванных экономическим кризисом, уменьшением покупательной способности населения, повышением цен на товары и сложной ситуацией на востоке Украины. Однако данный рынок имеет мощный потенциал, поэтому является актуальной темой для исследования. Рынок кондитерских изделий Украины довольно быстро развивается: наращиваются объемы производства, а главное, потребители требуют новых видов кондитерских изделий, на что отрасль, чтобы не терять доходы, должна быстро реагировать расширением ассортимента, не прекращая производство традиционной продукции.

Рассмотрен рынок кондитерских изделий Украины, его особенности. Выявлено ведущих производителей кондитерской продукции и долю рынка, которую они занимают. Определены основные проблемы кондитерской отрасли Украины, а также возможные пути их решения. Проанализировано динамика выпуска кондитерской продукции, экспорт и импорт украинских кондитерских изделий. Выявлено предпочтения потребителей.

Ключевые слова: кондитерские изделия, пищевая промышленность, рынок, конъюнктура, экспорт, импорт, потенциал.

**ANALYSIS OF THE MARKET OF CONFECTIONERY
PRODUCTS OF UKRAINE: PROBLEMS AND DEVELOPMENT
PROSPECTS**

The food industry of Ukraine is one of the most successful and attractive sectors of the national economy. According to the State Statistics Service of Ukraine, the share of manufactured food products in the total volume of industrial products in 2016 was 18.3%, and in 2017 – 17.7%. One of the most developed branches of the food industry is confectionery production. The share of finished confectionery products sold in the food industry at the end of 2016 is 13.0%, and in 2017 – 12.7%. In recent years, the confectionery market in Ukraine has undergone changes caused by the economic crisis, reduced purchasing power of the population, higher prices for goods and a difficult situation in the Eastern Ukraine. However, this market has a powerful potential, so it is a burning issue for research. The confectionery market of Ukraine is developing rapidly: production volumes are growing, and most importantly, consumers need new kinds of confectionery products, so that the industry, in order not to lose profits, has to react quickly with the product expansion without stopping the production of traditional products.

The Ukrainian confectionery market and its peculiarities have been the issue under consideration. There have been defined the leading manufacturers of confectionery products and the market share they occupy. The main problems of confectionery industry in Ukraine, as well as possible ways of their solution have been determined. The dynamics of production of confectionery products, export and import of Ukrainian confectionery products have been analyzed. The preferences of consumers have been revealed.

Key words: confectionery products, food industry, market, market conditions, export, import, potential.

Постановка проблеми. Галузь кондитерських виробів в Україні належить до галузей харчової промисловості та є найбільш розвиненою серед інших. Частка реалізованих готових виробів кондитерської галузі в харчовій промисловості за

підсумками 2016 року складає 13,0%, а за підсумками 2017 року – 12,7% [1].

Ринок українських кондитерських виробів характеризується високими темпами росту виробництва і посідає лідируючі позиції в експорті. Однак сучасні умови жорсткої конкуренції та обмеження з боку країн Митного союзу спонукають українську кондитерську галузь відкривати і освоювати нові ринки збуту. Спад споживання вплинув на обсяги виробництва кондитерських виробів. При виборі товару грає роль країна виробника: покупець частіше вибирає українську продукцію. Її популярність обумовлена наступними факторами [2]:

- ціна – національна продукція доступніша, ніж імпортна;
- якість – українські компанії пропонують широку лінійку продукції високої якості;
- тренд «Made in Ukraine» – з 2013 року українці прагнуть підтримувати національних кондитерів.

Слід зазначити, що процес виробництва кондитерської продукції є досить матеріаломістким, що зумовлює значну чутливість виробників до стану ринків цукру та какао-бобів. Останні є імпортною сировиною, таким чином, вітчизняні кондитери є досить чутливими до валютних ризиків.

Відкриття європейського ринку для українських виробників дозволить збільшити обсяги експорту. Основна проблема – відповідність продукції європейським нормам і стандартам якості. Крім європейських ринків для України відкриті також ринки країн Азії та Африки, де на взаємовигідних умовах можливо було б налагодити поставки готової продукції на ці ринки і необхідної нашої країні сировини для виготовлення кондитерських виробів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку кондитерської галузі в Україні присвячено праці багатьох українських вчених: Шашина М.В., Тичинська А.І., Наумова М.А., Рибак М.О., Демяненко К.А., Ляшко К.О., Басова О.О., Петухова О.М., Черноштан Г.Г. та ін.. Вони займалися вивченням ємності українського ринку кондитерських виробів, визначенням основних гравців, виявленням проблем кондитерської галузі на державному рівні,

дослідженням можливих шляхів ефективності використання ресурсів в кондитерській галузі, а також виявили сучасні тенденції на ринку кондитерських виробів України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З метою визначення рівня розвитку галузі слід провести аналіз виробництва і реалізації кондитерської продукції.

Мета статті – проаналізувати ринок кондитерських виробів України, виявити особливості кондитерської галузі в країні, визначити основних гравців на ринку та як вони впливають на розвиток галузі в цілому, прослідкувати динаміку розвитку галузі, виявити основні проблеми і можливості для подальшого розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок кондитерських виробів України представлений досить великою кількістю виробників з орієнтацією на споживачів з різними рівнями доходів. Основними виробниками кондитерських виробів в Україні є [3, с. 46-47]:

- кондитерська корпорація «Roshen» – безперечний лідер ринку кондитерської продукції. Вона існує з 1996 р. і її продукцію можна купити в США, Канаді, ОАЕ, Китаї, Японії, Алжирі, Ізраїлі, країнах ЄС та СНД. «Roshen» стабільно входить у топ-100 кондитерських компаній світу. Головний офіс корпорації розташований у м. Київ;

- «Конті» – входить у трійку лідерів українського ринку кондитерських виробів. Щомісяця на фабриках групи виробляється 17 тис. т продукції – близько 11 тис. т в Україні і 6 тис. т в Росії. Щорічно компанія експортує майже 30% виробленої продукції. Однією з візитних карток компанії є шоколадна цукерка «Джек»;

- «АВК» – на ринку України є лідером у категорії шоколадних цукерок. Експортує продукцію у більше, ніж 20 країн світу, серед яких Німеччина, Великобританія, Латвія та Ізраїль. До складу АВК входять три кондитерські фабрики, розташовані в Донецьку, Дніпропетровську і Луганську;

- корпорація «Бісквіт-Шоколад» – харківське підприємство. Компанія постачає продукцію більше, ніж у 20 країн світу з питомою вагою експорту близько 30%. Експортує продукцію в Казахстан, Киргизстан, Грузію, Азербайджан, Молдову, Латвію, Литву, Монголію, США, Канаду, Ізраїль, Німеччину;

- Житомирська кондитерська фабрика «Житомирські Ласощі» – входить до п'ятірки лідерів кондитерського ринку України. Продукція компанії успішно експортується в Німеччину, Ізраїль, Росію, Молдову, США, Естонію, Латвію, Азербайджан та ін. Вона розрахована на споживача з середнім та низьким рівнями доходу. Виробничі потужності розраховані на 80 тис. т продукції в рік;

- компанія «Nestle» – належить до найбільших компаній світу у сфері виробництва продуктів харчування. На українському кондитерському ринку вона представлена Львівською кондитерською фабрикою «Світоч»;

- ПАТ «Полтавакондитер» – має виробничі потужності більше 200 т продукції на добу. Експортує в Естонію та Грузію;

- та ін.

На рис. 1 зображено сегментацію ринку кондитерських виробів України між виробниками. Таким чином підприємства «Roshen» та «Конті» займають по 25% усього ринку кондитерських виробів України, слідом за ними йдуть компанія «АВК» та «Бісквіт-Шоколад», які займають 15% і 12% ринку відповідно.

Як бачимо з рис. 1, 50% ринку українських кондитерських виробів контролюють такі гіганти кондитерської промисловості як «Roshen» та «Конті». Споживачі люблять і довіряють торгівельній марці «Roshen». Вона асоціюється з домом і надійністю, а мережа фірмових магазинів «Roshen» розростається, як і асортимент продукції. Візитною картою торгівельної марки «Конті» є цукерка «Джек».

На провідних кондитерських фабриках проведено модернізацію, встановлено найсучасніші виробничі лінії, значно підвищено технологічність і науковість підприємств. Якість продукції національних підприємств за багатьма параметрами не відрізняється від іноземної, що дозволяє, фактично повністю витіснити конкурентів із інших країн.

Загалом конкуренція між виробниками зберігається на високому рівні – як за ціновими, так і за неціновими (якість, упаковка та ін.) параметрами. Також загострюється конкуренція з боку кондитерських цехів і компаній при мережних магазинах.

Поява нових компаній і кондитерських цехів при таких магазинах змушує старожилів солодкої продукції нарощувати потужності, розширювати асортимент і активно рекламувати свої вироби.

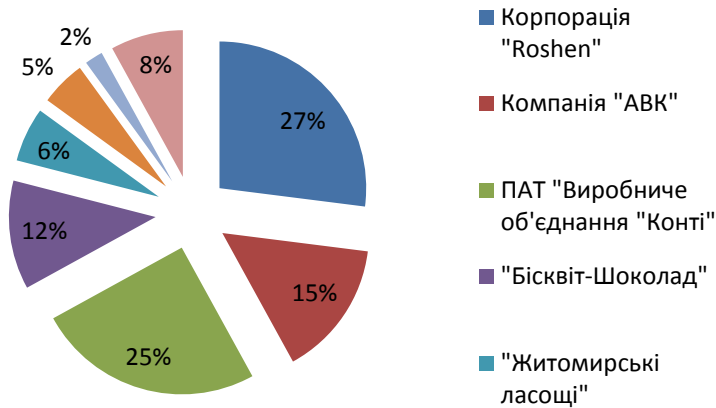

Рис. 1. Сегментація ринку кондитерських виробів за виробниками, % [4]

На рис. 2 представлено випуск кондитерської продукції за 2011-2017 рр. за даними Державної служби статистики України.

Як видно з рис. 2, значні обсяги виробництва припадають на таку позицію як «печиво солодке». Дещо на нижчому рівні знаходяться шоколад та шоколадні цукерки, що пояснюється залежністю від імпортової сировини і відповідно коливання курсу валют. Стабільні темпи випуску мають фруктові желе, карамелі, варені цукерки. Для їх виробництва використовується сировина власного походження.

Дві треті частини всього українського ринку та три чверті експорту контролюють «Roshen», «АВК», «Конті», «Світоч (Nestle)», «Монделіс Україна», «Бісквіт-Шоколад», «Житомирські ласощі», «Полтавакондитер». Якість продукції українських кондитерських виробів тримається на високому рівні, який задає корпорація «Roshen» [3, с. 46-47].

Поруч із загальною перспективністю кондитерської галузі, слід зазначити, що досить обмеженими є умови розвитку невеликих підприємств. Більшість з них потребують заміни застарілого обладнання та впровадження нових технологій при нестачі власних коштів. Тому виробництво й надалі концентруватиметься в найбільших корпораціях. Для невеликих фірм потрібно вирішити фінансові проблеми за рахунок залучення інвестицій.

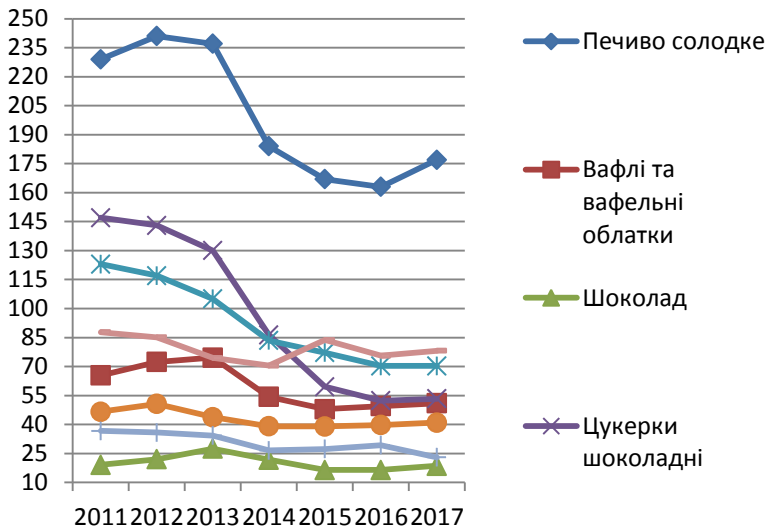

Рис. 2. Динаміка випуску кондитерської продукції, тис. т (складено за даними [5])

Незважаючи на значний розвиток галузі серед інших галузей харчової промисловості України, існує низка проблем, які гальмують цей розвиток або негативно впливають на подальший ріст [6]:

- урядові обмеження на експорт продукції – спричинили зменшення обсягів виробництва та вимагають пошуку нових ринків збуту;

- військові дії в Східній Україні – зупинено виробництво на Маріупольській кондитерській фабриці. Окрім того, виробничі потужності компанії «Конті» завантажені лише на

40%. Найбільше постраждала компанія «АВК», оскільки зупинено виробництво в Луганську та Донецьку;

- нові технології та запуск високоякісних кондитерських виробів здійснюють лише лідери кондитерського ринку, що забезпечені обладнанням для моніторингу контролю якості продукції;

- високий рівень залежності від експорту – запровадження торговельних обмежень негативно впливає на динаміку розвитку кондитерської галузі та зумовлює пошук нових ринків.

Враховуючи поточний стан справ у кондитерській галузі України, можна виділити наступні фактори, що зумовлюють її розвиток [7, с. 69-71]:

1. Сировина. Процес виробництва кондитерської продукції є досить матеріаломістким, що зумовлює значну чутливість виробників до стану ринків цукру та какао-бобів. Останні є імпортною сировиною, таким чином, вітчизняні кондитери є досить чутливими до валютних ризиків. В табл. 1 представлено імпорт какао та какао-продуктів до України у 2017 році.

Таблиця 1

Топ-8 країн-експортерів какао та какао-продуктів за 2017 р. (складено за даними [8])

№ п/п	Країна-експортер	Вартість імпорту, тис. дол.	Частка в укр. імпорті, %	Ріст імпорт. вартості за 2016-2017 рр., % пункти
	Світ	236161,0	100,0	9,0
1.	Кот-д'Івуар	46505,0	19,7	29,0
2.	Нідерланди	40289,0	17,1	-
3.	Гана	39839,0	16,9	-10,0
4.	Польща	32396,0	13,7	21,0
5.	Німеччина	30372,0	12,9	12,0
6.	Італія	6423,0	2,7	43,0
7.	Бельгія	6188,0	2,6	74,0
8.	Малайзія	5481,0	2,3	-41,0

Джерело: складено авторами за даними [8]

Отже, імпорт какао та какао-продуктів українським виробникам у 2017 році обійшовся майже в 236,2 млн. дол. Але, як бачимо з табл. 1, виробники закупили не тільки свіжі какао-боби, а й уже перероблені какао-продукти в європейських країнах.

В табл. 2 представлено імпорт саме какао-бобів до України у 2017 році. Адже за стандартами якості справжній шоколад має виготовлятися з какао-бобів, а не з меленого какао або какао-продуктів. Тільки несовісні виробники, для того щоб здешевити свою продукцію, в процесі виробництва використовують какао-порошки та суміші.

Таблиця 2

Країни-експортери какао-бобів (цільних або розбитих, сирих або підсмажених) за 2017 рік

№ з/п	Країна-експортер	Вартість імпорту, тис. дол.	Частка в укр. імпорті, %	Кількість імпорту, т	Вартість 1 т, дол./т
Світ		39593,0	100,0	13773,0	2875,0
1.	Гана	31533,0	79,6	10608,0	2973,0
2.	Кот-д'Івуар	7988,0	20,2	3144,0	2541,0
3.	Перу	68,0	0,2	21,0	3238,0

Джерело: складено авторами за даними [9]

На закупку какао-бобів українські виробники в 2017 році витратили 39,6 млн. дол. Що стосується ринку цукру, то він характеризується високим ступенем державного регулювання, що негативно позначається на його учасниках. При цьому слід зазначити, що виробництво борошняної та цукрової кондитерської продукції цілком забезпечується вітчизняною сировиною.

2. Експорт. Як уже зазначалось українська кондитерська галузь є залежною від експорту, тому запровадження торговельних обмежень з боку країн Митного союзу негативно впливає на її динаміку та зумовлює пошук нових ринків.

При цьому в разі підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС, відповідно до якої митні тарифи країн Євросоюзу на українську продукцію суттєво знижуються, для

національних кондитерів відкривається найбільш місткий регіональний ринок, що стимулюватиме національну галузь до нарощування обсягу виробництва. Поступово українські кондитери все ж відкривають виробничі майданчики на території інших країн. У таблиці 3 представлено топ-15 країн, які імпортують українські цукристі кондитерські вироби.

Таблиця 3

Експортні ринки для українських цукристих кондитерських виробів у 2017 році

№ з/п	Країна-імпортер	Вартість експорту, тис. дол.	Частка в українському експорті, %	Зростання вартості експорту за 2013-2017 рр., %	Зростання вартості експорту за 2016-2017 рр., %
Світ		417750,0	100,0	20,0	19,0
1.	Шрі-Ланка	30469,0	7,3	-	-24,0
2.	Азербайджан	25411,0	6,1	8,0	35,0
3.	Туреччина	24882,0	6,0	161,0	225,0
4.	Лівія	20535,0	4,9	458,0	676,0
5.	Судан	19451,0	4,7	-	347,0
6.	Грузія	18062,0	4,3	11,0	-39,0
7.	Кот-д'Івуар	16327,0	3,9	-	24,0
8.	Білорусь	16084,0	3,9	4,0	54,0
9.	Казахстан	15172,0	3,6	-7,0	-49,0
10.	Туркменістан	13501,0	3,2	-7,0	77,0
11.	М'янма	12889,0	3,1	-	45,0
12.	Швейцарія	12677,0	3,0	-	377,0
13.	Того	12524,0	3,0	-	45,0
14.	Польща	11065,0	2,6	46,0	7,0
15.	Молдова	10680,0	2,6	-3,0	12,0

Джерело: складено автрами за даними [10]

Як бачимо з таблиці 3, Україна продовжує співпрацювати із уже налагодженими ринками, активно виходить на нові ринку країн Європи, Азії та Африки.

За даними Державної фіскальної служби Україна у 2017 році експортувала 240,913 тис. тонн кондитерських виробів, що на 10% більше, ніж минулого року. В грошовому виразі експорт

кондитерської продукції збільшився на 15,6%, до 404,7 млн дол. порівняно з 2016 роком. Основними покупцями української продукції були Казахстан, Білорусь, Молдова, Польща, Грузія та ін. [11].

3. Споживачі. Рівень споживання кондитерських виробів в Україні є значно нижчим, ніж у країнах ЄС, що зумовлюється низьким порівняно з європейським рівнем доходу. При цьому останнім часом попитом на українському ринку користуються складні (комбіновані) кондитерські вироби.

В основному кондитерські вироби відносяться до продуктів спонтанного попиту. Характерним прикладом такого товару є плитковий шоколад. За опитуваннями споживачів, лідерами їх вподобань в сегменті шоколадок є ТМ «Milka», «Roshen» та «Світоч» (див. рис. 3). Найбільшою популярністю користуються виробники, які використовують у своєму виробництві якісну сировину та високотехнологічне обладнання.

4. Збут продукції. Однією з проблем реалізації кондитерської продукції в Україні є складні відносини кондитерів з роздрібними мережами. Враховуючи дефіцит торгових площ та невелику кількість великих торговельних мереж, останні здатні диктувати кондитерам свої умови.

При цьому, як уже зазначалось, платіжна дисципліна контрагентів є низькою, і кондитери вимушені співпрацювати з рітейлерами в умовах постійного товарного безвідсоткового довгострокового кредитування.

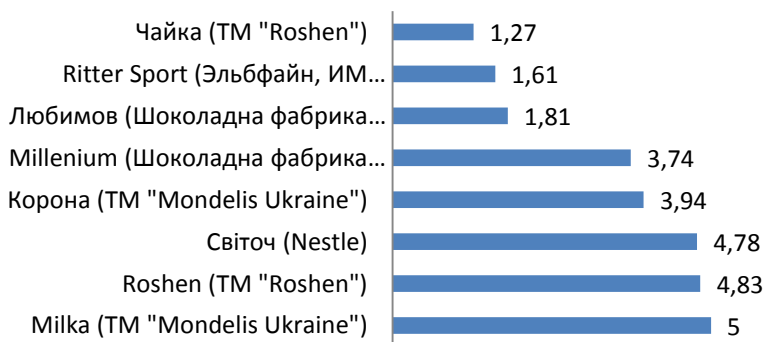

Рис. 3. Рейтинг торговельних марок виробників шоколаду в плитках в Україні, оцінка респондентів [12]

Зважаючи на ситуацію, що склалася, імпорт кондитерських виробів до України досить невеликий. Адже національні товаровиробники можуть повністю забезпечити ринок. У таблиці 4 представлено топ-5 країн, з яких Україна імпортує цукристу кондитерську продукцію.

Таблиця 4

Країни-експортери цукристих кондитерських виробів
у 2017 році

Країни-експортери	Вартість імпорту, тис. дол.	Частка в українському імпорті, %	Зростання вартості імпорту за 2016-2017 рр., %
Світ – в цілому	35694,0	100,0	36,0
Польща	9257,0	25,9	19,0
Туреччина	7071,0	19,8	65,0
Німеччина	5764,0	16,1	26,0
Чехія	2627,0	7,4	120,0
Англія	1483,0	4,2	111,0

Джерело: складено авторами за даними [13]

Як бачимо з табл. 4, Україна імпортувала кондитерських виробів майже на 35,7 млн. дол. Найбільша доля імпорту припадає на Польщу. Польських кондитерських виробів з вмістом цукру Україна імпортувала на 9,3 млн. дол.

В табл. 5 представлено топ-5 країн, з яких Україна експортує шоколад та кондитерські вироби з вмістом какао.

Таблиця 5

Країни-експортери шоколаду та кондитерських виробів з
вмістом какао у 2017 році

Країни-експортери	Вартість імпорту, тис. дол.	Частка в українському імпорті, %	Зростання вартості імпорту за 2016-2017 рр., %
Світ - в цілому	92258,0	100,0	31,0
Польща	32166,0	34,9	24,0
Німеччина	16024,0	17,4	45,0
Нідерланди	14850,0	16,1	31,0
Бельгія	6138,0	6,7	74,0
Італія	5147,0	5,6	15,0

Джерело: складено авторами за даними [14]

Отже, загальна вартість імпортованих кондитерських виробів для України в 2017 році склала майже 128,0 млн. дол. Звернемо увагу, що експорт лише цукристих кондитерських виробів приніс Україні майже 417,8 млн. дол.

Для підвищення обсягів реалізації кондитерської продукції у найближчий час планується розглянути питання щодо виходу українських товарів не лише на ринки європейських країн, але й на такі екзотичні ринки як Індія, Гана, Нігерія, Китай. Причиною цього стали обмеження збуту продукції, не тільки кондитерської галузі, з боку країн Митного союзу [15, с. 125].

Висновки. Ринок кондитерських виробів в Україні знаходиться на високому рівні розвитку. Представлений даний ринок великою кількістю суб'єктів, що задовольняють вимоги споживачів. Якість виробів знаходиться на високому рівні – стандарт якості задає корпорація «Roshen». Не відстають в якості та обсягах випуску та реалізації продукції в країні та на експорт і такі виробники як «АВК», «Конті», «Бісквіт-Шоколад» та «Житомирські ласощі».

Загалом динаміка розвитку галузі характеризується стабільними темпами росту. На основі аналізу було виявлено, що українські виробники майже повністю задовольняють потреби споживачів і активно експортують продукцію за межі України. Внаслідок чого доходи, одержані від експорту, перевищують витрати на імпорту продукції. Однак, низка факторів негативно впливає на розвиток галузі в цілому. Для збільшення обсягу реалізації слід розширювати українським виробникам ринки збуту. Азіатський регіон зараз є лідером по споживанню шоколаду.

Висока щільність населення східних регіонів – ще один плюс для виробників. Якість української продукції висока, а всі марки активно перейнялися отриманням міжнародних сертифікатів якості. Проблемою українських товарів може стати лише зовнішній вигляд солодощів. Азіатські товари – лідери креативної упаковки, а у наших виробників дизайн етикеток – слабке місце.

Більше уваги виробникам слід приділяти використанню якісної сировини, заміні старого обладнання на нове,

високотехнологічне. Потрібно звернути увагу на незаповнені продукцією власного виробництва сегменти споживчого попиту. Це дасть змогу ще більше скоротити попит споживачів на іноземну продукцію.

Література

1. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2016 році; 2017 році / Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Тоболин О.О. Аналіз ринку кондитерських изделий України: тенденції / KOLORO – дизайн упаковки и етикетки, создание бренда, позиционирование, брендинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://koloro.ua/blog/brending-i-marketing/analiz-rynka-konditerskikh-izdeliy-ukrainy-tendentsii.html>
3. Демяненко К.А. Тенденції розвитку кондитерського ринку України в сучасних умовах / К.А. Демяненко // «Молодий вчений». – 2016. - №9. – С. 45-50
4. Ляшко К.О. Аналіз українського ринку конфет / KOLORO – дизайн упаковки и етикетки, создание бренда, позиционирование, брендинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://koloro.ua/blog/issledovaniya/Analiz-ukrainskogo-rynka-konfet.html>
5. Виробництво окремих видів промислової продукції за 2011-2017 роки / Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Рибак М.О. Стан та перспективи розвитку кондитерської галузі в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/238.pdf>
7. Шашина М.В. Аналіз ринку кондитерської продукції в Україні: проблеми та перспективи розвитку / М.В. Шашина, І.І. Мрочко // Сучасні проблеми економіки та підприємництва. – 2014. - №13. – С. 65-72
8. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 18 Cocoa and cocoa preparations / Trade

Map – Trade statistics for international business development [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

9. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 1801 Cocoa beans, whole or broken, raw or roasted / Trade Map – Trade statistics for international business development [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

10. List of importing markets for the product exported by Ukraine in 2017. Product: 17 Sugars and sugar confectionery / Trade Map – Trade statistics for international business development [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

11. Україна у 2017 р. збільшила експорт кондитерських виробів на 10% / Інтерфакс-Україна – новини України та світу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/>

12. Елементи солодкого життя: особливості українського ринку кондитерських виробів / Аналіз ринку. Замовити аналіз ринку на Pro-Consulting [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/elementy-sladkoj-zhizni-osobennosti-ukrainskogo-rynka-konditerskih-izdelij>

13. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 1704 Sugar confectionery not containing cocoa, incl. white chocolate / Trade Map – Trade statistics for international business development [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

14. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 1806 Chocolate and other food preparations containing cocoa/ Trade Map – Trade statistics for international business development [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

15. Тичинська А.І. Дослідження ринку кондитерських виробів України / А.І. Тичинська, М.А. Наумова // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. Василя Стуса. – 2017. - №9. – С. 122-126

1. Obsyag realizovanoi promy`slovoyi produkciyi za vy`damy` diyal`nosti u 2016 roci; 2017 roci / Derzhavna sluzhba

staty`sty`ky` Ukrayiny` [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Toboly`n O.O. Analy`z r`nka kondy`tersky`x y`zdely`j Ukray`ny: tendency`y` / KOLORO – dy`zajn upakovky` y` ety`ketky`, sozdany`e brenda,pozy`cy`ony`rovany`e, brendy`ng [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <https://koloro.ua/blog/brending-i-marketing/analiz-rynka-konditerskikh-izdeliy-ukrainy-tendentsii.html>

3. Demyanenko K.A. Tendenciyi rozvy`tku kondy`ters`kogo ry`nku Ukrayiny` v suchasny`x umovax / K.A. Demyanenko // «Molody`j vcheny`j». – 2016. - #9. – S. 45-50

4. Lyashko K.O. Analy`z ukraiy`nskogo r`nka konfet / KOLORO – dy`zajn upakovky` y` ety`ketky`, sozdany`e brenda,pozy`cy`ony`rovany`e, brendy`ng [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <https://koloro.ua/blog/issledovaniya/Analiz-ukrainskogo-rynka-konfet.html>

5. Vy`robny`cztvo okremy`x vy`div promy`slovoi produkciyi za 2011-2017 roky` / Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrayiny` [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Ry`bak M.O. Stan ta perspekty`vy` rozvy`tku kondy`ters`koyi galuzi v Ukrayini [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/238.pdf>

7. Shashy`na M.V. Analiz ry`nku kondy`ters`koyi produkciyi v Ukrayini: problemy` ta perspekty`vy` rozvy`tku / M.V. Shashy`na, I.I. Mrochko // Suchasni problemy` ekonomiky` ta pidpry`yemny`cztvo. – 2014. - #13. – S. 65-72

8. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 18 Cocoa and cocoa preparations / Trade Map – Trade statistics for international business development [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

9. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 1801 Cocoa beans, whole or broken, raw or roasted / Trade Map – Trade statistics for international business development [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

10. List of importing markets for the product exported by Ukraine in 2017. Product: 17 Sugars and sugar confectionery / Trade

Map – Trade statistics for international business development [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

11. Ukrayina u 2017 r. zbil`shy`la eksport kondy`ters`ky`x vy`robiv na 10% / Interfaks-Ukrayina – novy`ny` Ukrayiny` ta svitu [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://ua.interfax.com.ua/>

12. Elementy` solodkogo zhy`ttya: osobly`vosti ukrayins`kogo ry`nku kondy`ters`ky`x vy`robiv / Analiz ry`nku. Zamovy`ty` analiz ry`nku na Pro-Consulting [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/elementy-sladkoj-zhizni-osobnosti-ukrainskogo-rynka-konditerskih-izdelij>

13. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 1704 Sugar confectionery not containing cocoa, incl. white chocolate / Trade Map – Trade statistics for international business development [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

14. List of supplying markets for the product imported by Ukraine in 2017. Product: 1806 Chocolate and other food preparations containing cocoa/ Trade Map – Trade statistics for international business development [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

15. Ty`chy`ns`ka A.I. Doslidzhennya ry`nku kondy`ters`ky`x vy`robiv Ukrayiny` / A.I. Ty`chy`ns`ka, M.A. Naumova // Visny`k students`kogo naukovogo tovary`stva DonNU im. Vasy`lya Stusa. – 2017. - #9. – S. 122-126

28.05.2018